

ערכת הדרכה – זירת ים סוף במלחמת יום הכיפורים

"מגביות" 10, 11, 15, ו-16

תקיפות שייטת 13 על מעגן ע'רדקה

מבצעי "מגבית" – סדר כרונולוגי

- "מגבית 10" – ליל 9 – 10 לאוקטובר
- "מגבית 11" – ליל 11 – 12 לאוקטובר
- "מגבית 15" – ליל 19 – 20 לאוקטובר
- "מגבית 16" – ליל 21 – 22 לאוקטובר

רקע

מעגן ע'רדקה היה בסיסו הקדמי של צי מצרים בפתח מפרץ סואץ . בתקופת מלחמת ההתשה , בעקבות תקיפות חיל האוויר פונו כלי השייט מבסיס זה לבסיסים דרומיים יותר . עם השלמת הגנת הבסיס על ידי פריסת סוללות טילים נגד מטוסים , חזרו להתבסס בו ספינות טילים וסטר'ים . הוא הוכרז כ- אמ"ט [אזור מוגן טילים] ופעילות חיל האוויר בו הוגבלה . סמילי האויב יצאו מבסיס זה לגיחות בהן שיגרו טילים למבואות בסיס מפרץ שלמה . בעיקר היוו סמילים אלו איום על ספינות הנחיתה בעת תנועתן המתוכננת לביצוע הנחתת שריון בחוף המערבי של מפרץ סואץ . סילוק איום זה היה תנאי הכרחי לביצוע הנחתת הכוח המשוריין במבצעי "אור ירוק או אור לבן" שהיו כאמור מוכנים ומתורגלים . לימים התבטא מפקד חיל הים דאז – האלוף בנימין תלם:

"...המאמץ העיקרי שלנו שתוכנן לזירת ים סוף, היה הנחתה

משורינית בסדר גודל של אוגדה בגדה המערבית (הצד המצרי). לשם

כך ריכזנו אוניות להנחתת כוחות ורק"מ (רכב קרבי משוריין),

ממקורות שונים. (סה"כ שבע נחתות – אחת גדולה, שלוש בינוניות

ושלוש קטנות)

"כהכנה לתוכנית זו, ערכנו בשנים שקדמו למלחמה, אימוני נחיתה

מאומצים ומגוונים שכללו, מלבד הנחתות, כוחות שריון גדולים.

נוכחותם של סטי"לים מדגם קומאר בבסיס הצי המצרי ערדקה,

היוותה איום ישיר על המבצע וסיכלה את האפשרות להוציא

לפועל... לפיכך השקענו מאמץ עצום בהשמדת כוח הסטי"לים

המצרי. " (אוקטובר 1998)

לאור האמור לעיל, השמדת שני הסטילים המצרים הערוכים במעגן ע'רדקה הייתה הכרחית, והכוח היחידי בזירה שעמד לרשותנו לביצוע משימה זו היו לוחמי שייטת – 13. המרחק ממפרץ שלמה [שרם-א-שייך] לע'רדקה היה מחוץ למעטפת הביצועים התקנית של צוללי שייטת 13 המובלים בסירות גומי אך למרות זאת בוצעו שתי תקיפות על ידי צוללים מובלים ב-ס"ג, תקיפה נוספת באמצעות סירות נפץ [שעדיין לא היו מוכרות כמבצעיות] ותקיפה אחרונה באמצעות סנוניות נשק שחומשו במילי כתף נגד טנקים [מטל'ר "לאו"]. [מילים אלו הגיעו במהלך המלחמה ב"רכבת האווירית" מארצות הברית]. בתקיפות אלו הושמדו שני הסטילים ששהו במעגן ע'רדקה והאיום הוסר.

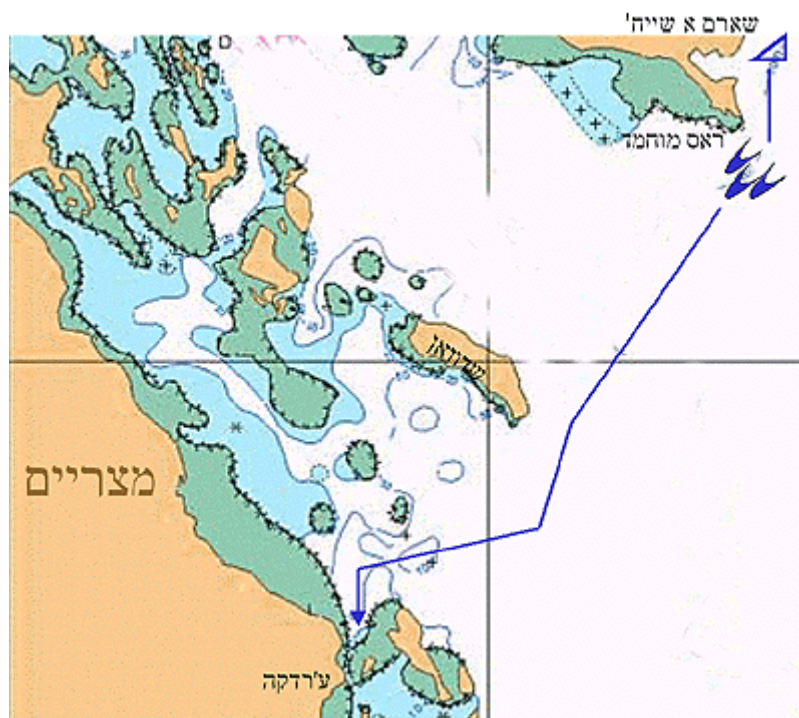
"מגבית - 10" - תקיפת מעגן ע'רדקה
על ידי שייטת 13 בליל 9 - 10 לאוקטובר

המשימה

כוח צוללים משייטת 13 ימביע בליל 9 - 10 לאוקטובר 73 מספר גדול ככל האפשר של כלי שייט בנמל ע'רדקה, כאשר העדיפות הראשונה - סמילי"ם. הביצוע על ידי צוללים.

הרכב הכוח

- שלושה זוגות צוללים בתובלת ס"ג בפיקוד סרן גדי קרול
- 3 ס"ג "מרק 5" להובלה וחילוץ
- 2 דבורים לסיוע ולאבטחה

הביצוע

לוח זמנים

- 091320 - יציאה מבסיס מפרץ שלמה
- 092040 - הגעה לנקודת טבילה
- 092242 - הכוח חוזר ללא ביצוע המשימה בגלל המצאות אויב בנקודת הטבילה

- הכוח יצא משארם-א-שייך על גבי ס"ג והגיע לנקודת הטבילה המתוכננת. בגלל הימצאות סמ"ר אויב כל הזמן ליד הס'גים, לא בוצעה הטבילה.
- ב 2130 נעשה ניסיון להתקדם דרומה, ולמצוא נקודת טבילה אחרת. כשזו לא נמצאה, ובעיית חוסר הדלק ב-ס"ג החמירה, וכן כי קמנו

- הסיכויים לביצוע המשימה בגלל קוצר הזמן – החליט מפקד הכוח לבקש לחזור ללא ביצוע . האישור ניתן .
- הדבורים קודמו כדי לספק דלק לס'גים , ולאחר תדלוק , חזרו הס'גים לבמ'ש .
- לקחים
הופקו לקחים מבעיית הדלק ולוח הזמנים ויושמו לקראת ביצוע "מגבית 11" יומיים מאוחר יותר .

מפקדי כוחות

[הדרגות נכונות למועד הביצוע]

מפקד הצוללים – סרן גדי קרול

מפקד ס'ג – הובלה וחילוץ – רס"ן אליהו מרק

**"מגבית – 11 – תקיפת מעגן ע'רדקה
על ידי שייטת 13 בליל 11 - 12 לאוקטובר**

המשימה

כוח צוללים משייטת 13 יטביע בליל 11 – 12 לאוקטובר 73 מספר גדול ככל האפשר של כלי שייט בנמל ע'רדקה , כאשר העדיפות הראשונה – סטיליים . הביצוע על ידי צוללים .

הרכב הכוח

- 2 זוגות צוללים בפיקוד סרן גדי קרול
- 3 ס"גים מרק 5 להובלה ותדלוק
- 2 דבורים לסיוע ואבטחה

הביצוע

לוח זמנים

- יצאת הכוח משארם – 101400
- פיצול ס'ג מדבורים – 101500
- טבילת צוללים – 102020
- שעת ה"ש" – 110045
- גמר איסוף צוללים – 110355
- גמר בבמ'ש – 110830

- הכוח יצא לפי המחכונת של מגבית 10 . הוחלט שבמקום 3 זוגות צוללים יצאו רק 2 זוגות , ובסירה השלישית השתמשו להובלת כמות גדולה של דלק .
- במשך המבצע הים היה שקט .
- הכוח הגיע למקום הטבילה . השחיינים ירדו למים והס'גים נצמדו ל"ריף" בקרבת החוף , להמתנה, שנמשכה שש שעות . מקום עגינת הס'גים היה סמוך לבסיס צבאי .

תיאר גדי קרול:

"...כשהגענו לשוניית הרגשתי שהדף פצצות העומק הולך ונחלש

במקום להתחזק. הבנתי שאנחנו מתרחקים מאזור המטרות, כי במקום שמטילים פצצות עומק, שם ודאי יהיו גם המטרות. החלטתי לשחות לכיוון מקור הפיצוצים.

"התקדמנו שוחים וצוללים לסירוגין...ההדף נעשה חזק יותר ויותר...מאתיים מטר מהמזח הדרומי הצלחנו לזהות צללית של כלי שייט, החלטתי להיכנס לתקיפה "

“...לאחר עשר דקות של צלילה עליתי לפני המים והבחנתי בספינות דייג ובאוניה גדולה וחשוכה... עברנו תחתיה ועליתי להצצה מתחת לחרטום. הבנתי שזו אוניה בלתי פעילה והחלטתי שנמשיך לאמצע המעגן ונבצע משם הצצה נוספת... צללנו עשר דקות ועלינו שוב, ראיתי גוש כהה ליד הרציף ולקחתי כיוון לעברו... הפיצוצים במים טלטלו אותנו חזק. הייתי מרוכז במצפן שזז כל הזמן בגלל הפיצוצים. לאחר חמש דקות “פגעתי” בו ממש מתחת למדחפים. זיהיתי ארבע מדחפים וידעתי שהגענו למקום הנכון. “התחלנו להדביק את המוקשים לקרקעית הספינה באזור הצירים, המוקשים לא נצמדו לדופן – לא בעזרת מגנטים ולא בעזרת ברגיי ההצמדה. בסוף איכשהו הצלחנו להצמידם והפעלנו את מנגנוני אי ההורדה. “לא איתרנו מטרות נוספות והחלטנו להתחיל לחזור. עם היציאה מתחת לסטי”ל חטפנו מקלחת של פיצוצים מסירה שהסתובבה לנו מעל הראש. התבלבלתי והתחלתי לשחות במקום לעבר היציאה, חזרה לכיוון הסטי”ל הממוקש. הצלחתי להתאושש בעזרת עוזיאלי ששמר עלי... לקחנו לכיוון צפון מערב וצללנו עשרים דקות ואחר כך עוד שלושים דקות לכיוון צפון. כשהדי הפיצוצים התרחקו התחלנו לעבור גם לשחייה.”

- הלוחמים הגיעו ליעד [ראה מרשם קרב], זוג אחד הגיע אל מתחת לסטי"ל מדגם קומאר , שהיה קשור לרציף , והדביק אליו מוקשים . הסטי"ל התפוצץ והושמד .
- הזוג השני המשיך בשחייה ובצלילה באזור המעגן . לאחר שלא מצא מטרה לחבלה , המשיך לנקודת האיסוף .
- 0355 – השחיינים הגיעו לס'גים , נאספו והוחל בתנועה חזרה . בשלב מסוים נתגלו הס'גים ע'י האויב ונפתחה עליהם אש .
- ב- ס'ג אחד התקלקל המנוע תחת אש אויב , ולא הצליחו להתניעו . הוחלט להשאירו . הלוחמים עברו לשני הס'גים האחרים והפליגו לשארם .

תוצאות

- סטי"ל אחד הושמד .
- המצאות סטי"ל נוסף בע'רדקה משאירה את האיום בתוקפו .

מפקדי כוחות

- [הדרגות נכונות למועד הביצוע]
- מפקד הצוללים – סרן גדי קרול
- מפקד הס'גים – רס"ן אליהו מרק
- מפקד הדבורים – רס"ן אברהם בן שושן

מגבית 15 – תקיפת מעגן ע'רדקה
על ידי שיימת 13 בליל 19 – 20 לאוקטובר

המשימה

הטבעת סטילים של האויב על ידי סירות נפיצות .

מאז אוקטובר 1948 עת טובעה אוניית הדגל המצרית ה"אמיר פארוק" ע"י סירת נפץ, התפתח נושא זה בתפיסת הלוחמה הזעירה של חיל הים. ב- 1969 נוסה בפעם האחרונה נשק מסוג זה ע"י לוחמי השייטת, לפני מלחמת יום הכיפורים החלו בשייטת בפיתוח השיטה בשנית, אך הסירות המכונות "פצחנים" עדיין לא הוכרזו כמבצעיות .

הרכב הכוח

מפקד הכוח רס"ן גדי שפי על סנונית אם

2 – פצחנים [סירות נפיצות]

2 – סנוניות אם לפיקוד ולאיסוף

1 - סנונית בכוננות לחילוץ ליד ראס מוחמד

2 – דבורים לסיוע ואבטחה

[כאמור לעיל פיתוח הפצחנים לא הושלם והם עדיין לא הוכרוזו כמבצעיים]

הביצוע

לוח זמנים

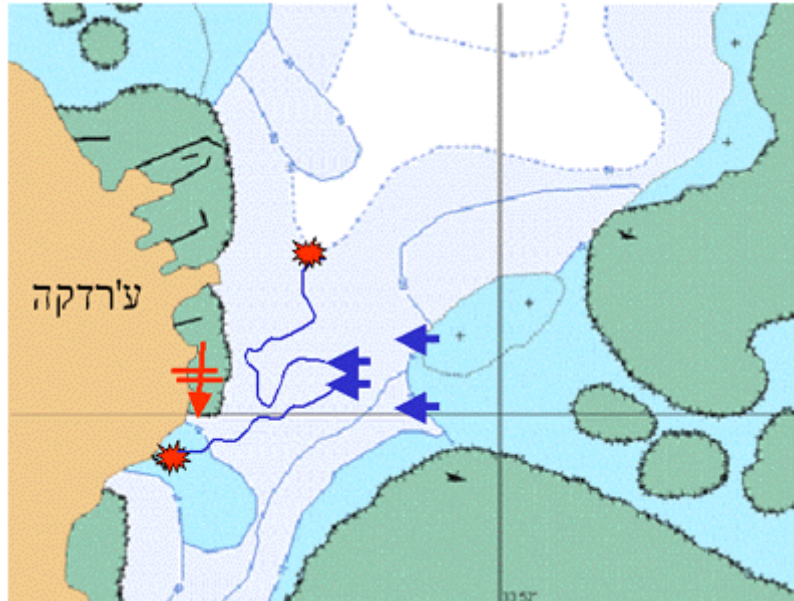
יציאת הכוח – 192300

תחילת תקיפה – 200420

גמר תקיפה – 200450

חזרה בבמ'ש – 200830

- **הכוח עזב את שארם [ראה מרשם תנועה], הים היה סוער מאד וכל הדרך הותזו מים לפני הלוחמים . [בהמשך התברר כי בגלל הצריבה בעיניים , היו ללוחמים קשיים בתצפית]**
- **הכוח הגיע לאזור היעד , ונכנס לתוך המעגן . הלוחמים זיהו את הסטילים [כולל הסטיל שנפגע בפעולה הקודמת] ונערכו לתקיפה . סנונית האם ירתה רקטת תאורה .**
- **הפצחן הראשון נכנס לתקיפה , הראות הייתה גרועה , והמטרה לא נראתה בברור . עקב כך התקרב הפצחן למרחק קטן מדאי למטרה . הוא פנה ונכנס לתקיפה פעם שניה . סירת הפיקוד שטה אחריו כדי לאסוף את המפעיל .**
- **הפצחן לא הגיע למטרה , בגלל תקלה , הקשורה כנראה במערכת ההיגוי של הסירה. הפצחן החל להשתולל , עבר פעמיים בקרבת הלוחמים, עשה סיבובים במעגן והתפוצץ בפיצוץ עצמי .**

- בשלב זה התגלה הכוח ע"י האויב . נפתחה עליו אש נק'ל מפוזרת ולא יעילה .
- הפצחן השני נכנס לתקיפה על הסטיל , אך לא פגע בו , הפגיעה הייתה במזח ליד הסטיל . למזח נגרם נזק .
- הלוחמים נאספו על ידי הסנוניות וחזרו לבמ'ש .

תוצאות

התקיפה לא השיגה את מטרתה העיקרית (אם כי למזח נגרם נזק רב) בבסיס ע'רדקה נותר סטיל אויב מבצעי אחד . האיום האפשרי על תנועת כלי שייט בדרום מפרץ סואץ נשאר בעינו .

מפקדי הכוחות

[הדרגות נכונות למועד הביצוע]

מפקד הכוח – רס"ן גדי שפי

מפקד פצחן מס' 1 – סמ"ר ידידיה יערי

מפקד פצחן מס' 2 – רס"ל יאיר מיכאלי

מפקד סנוניות האיסוף – רס"ן אליהו מרק

מפקד הסנונית לחלוץ ליד ראס מוחמד – רס"ן גדי קרול

מגבית 16 – תקיפת מעגן ע'רדקה
על ידי שייטת 13 בליל 21 – 22 אוקטובר

המשימה

המבטת סטילים של האויב במעגן ע'רדקה ע"י ירי ממל"ר "לאו" מתוך סנוניות .
 (שיטת תקיפה זו נבחרה לאחר מיצוי יתר סוגי התקיפות של שייטת 13)

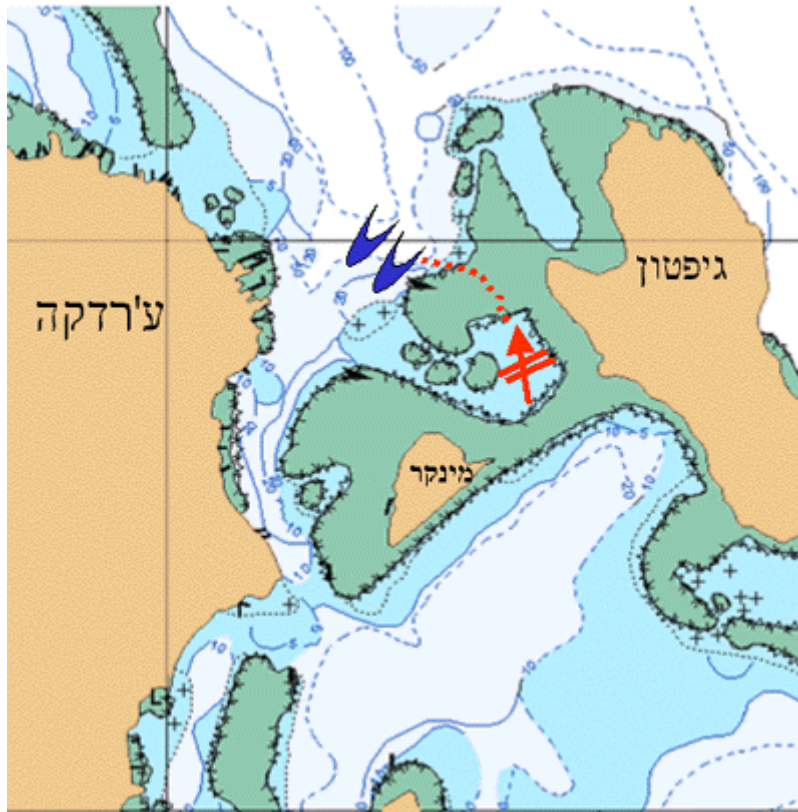
הרכב הכוח

מפקד טקטי בים (מט"ב) – מפקד זירת ים סוף אל"מ זאב אלמוג
 הכוח בפיקוד רס"ן גדי שפי
 2 "סנוניות נשק" הנושאות 9 לוחמים
 1 סנונית בכוננות לחילוץ
 2 דבורים בכוננות לסיוע , גרירה וחילוץ

הביצוע

לוח זמנים

- 212100 - הכוח יצא משארם בהתאם לתכנית , כשהמט"ב – מפקד הזירה נמצא בסנונית הפיקוד . באזור נקודה א' [ראה מרשם] התקלקל מנוע סנונית החילוץ . הסנונית חזרה לשארם , ולאחר שתוקן המנוע יצאה שנית וחזרה למקומה כמתוכנן .
- – תנועת שתי הסנוניות נמשכת בים נוח. במרחק 15 מייל מהיעד מבחין גדי שפי באור זרקור ומחליט על נתיב התגנבות צפוני המוכר ללוחמים מהחדירות הקודמות.
- – הגעה לנקודת ההערכות באזור הפתח הצפוני. הכוח מבחין בכלי שייט העוגן בחסות השוניות במרחק מה מהמעגן בע'רדקה. שפי מחליט לפגוע בכלי זה בכל מקרה. הכוח מתקרב למרחק 500 מ' מהכלי ואז הוא מזוהה כקומאר המבוקש. הכוח ממשיך להתקדם עד למרחק של 70 מ' מהקומאר ונערך לירי.
- – כל אחד ממפעילי טילי הנ"ט יורה חמישה טילים. תנועת הסירה מקשה על הירי והירי אינו קל, אך אחד הטיילים פוגע בדיוק מתחת לגשר הקומאר ומשיג פגיעה מדויקת. הקומאר מתחיל לבעור. זמן קצר לאחר מכן, לאו נוסף נורה בדייקנות ופוגע בדופן הירכתיים. הקומאר בוער כולו וימאים מצריים מתחילים לקפוץ למים.

.... – סנונית אחת נתקעת על ריף ויש צורך לחלצה. מספר לוחמים יורדים למים ותחת אש הם מחלצים אותה ומשיבים אש למקורות הירי.
 – הסנוניות חוברות זו לזו ומתחילות בנסיגה מהירה עד ליציאה מטווח אש האויב. במקביל מתחילה סנונית הסיוע להתקדם לעבר הכוח.
 22 לאוקטובר, שעות הבוקר – חבירת סנונית הסיוע לסנוניות הנשק, כניסת הכוח כולו לבסיס חיל הים בשארם.

- 220355 - הכוח המבצע הגיע לאזור היעד . בעת הכניסה למעגן , התגלה סטיל האויב שעגן בתעלת הכניסה [בין האי ג'יפטון לחוף] , "כמו על כף היד" . [ראה מרשם קרב]
- 220431- הסנוניות התקרבו לעבר הסטיל , ותוך כך התברר שבינן לבין הסטיל נמצא שרטון תת-מימי , הן פתחו באש , מטווח של כ- 50 - 70 ירד פגעו בו והוא עלה באש . [סה"כ נורו 10 רקטות – 2 פגעו] .
- אש תותחים ומקלעים נפתחה על הכוח מעבר החוף , האש לא הייתה יעילה ולא גרמה פגיעות .
- בשלב הירי עלתה סנונית אחת על השרטון , חולצה על ידי הלוחמים ובעזרת גרירה על ידי הסנונית השניה .
- סנונית החילוץ שהדרימה לאזור השדואן , חוברת לכוח באזור ראס מוחמד .
- 220840 - הכוח חזר לבמ'ש .

תוצאות

הסטיל האחרון בבסיס ע'רדקה הושמד .
מעגן ע'רדקה נתפס כמאויים על ידי כוחות חיל הים , והופסק השימוש בו
כבסיס קדמי .
האיום על תנועת נט"קים להנחתת כוחות יבשה בחוף המערבי של מפרץ
סואץ – הוסר .

מפקדי הכוחות

[הדרגות נכונות למועד הביצוע]
מפקד טקטי בים – אל"מ זאב אלמוג
מפקד הכוח – רס"ן גדי שפי
מפקד סונויות הנשק – סגן ישראל דגאי
מפקד סונוית החילוץ – אלוף [מ] יוחאי בן-נון